

АНАЛІЗ АДАПТАЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ДО ЗМІНИ КЛІМАТУ

Овчарова Т.М., асп.

Сумський державний університет,
м. Суми

За сучасних умов, не підлягає сумніву, що дослідження клімату та наслідків спричинених його змінами є одним з пріоритетних завдань світового співтовариства. Протягом останнього сторіччя антропогенний вплив на клімат виявився досить помітним. Це спонукало розвинені країни світу до розробки заходів щодо зниження небезпечного антропогенного впливу на кліматичну систему.

9 Травня 1992 року була створена Рамочна конвенція Організації об'єднаних націй про зміну клімату. За основний критерій зміни клімату було обрано середню глобальну приземну температуру. За оцінками міжурядової групи експертів по зміні клімату (МГЕЗК) протягом ХХ сторіччя середня температура збільшилась на $0,6 \pm 0,2^\circ\text{C}$. Причиною такого збільшення було названо викиди в атмосферу парникових газів (ПГ), головними з яких є диоксид вуглецю, метан і закис азоту (парникові гази прямої дії). Якщо темпи викидів в атмосферу ПГ залишаться на рівні 1990 року, який Конвенцією взятий за базовий, то за даними ряду сценаріїв розроблених у "Спеціальній доповіді про сценарії викидів" МГЕЗК у порівнянні з базовим роком середня глобальна температура підніметься відповідно оцінкам на $1,4 - 5,8^\circ\text{C}$ до 2100 року, а середній глобальний рівень підніметься до 2100 року на $0,09 - 0,88$ м.

З метою вживання необхідних заходів щодо обмеження викидів ПГ у 1997 році було прийнято Кіотський протокол, який встановлює граничний рівень викидів ПГ для розвинених країн та країн з перехідною економікою.

Негативний вплив наслідків зміни клімату для економіки країни залежить від її вразливості до цих змін та адаптаційного потенціалу. Під адаптаційним потенціалом розуміють здатність системи пристосовуватися до змін клімату з тим, щоб пом'якшувати потенціальні збитки, використовувати наявні можливості або справлятися з наслідками. У Доповіді робочої групи II МГЕЗК було представлено, що здатність антропогенних систем адаптуватися до зміни клімату і справлятися з нею визначається такими факторами як

рівень добробуту, технологія, освіта, інформаційне забезпечення, кваліфіковані кадри, інфраструктура, доступ до ресурсів, а також управлінські можливості. Тобто найбільший адаптаційний потенціал і найменшу вразливість до змін клімату мають країни з розвиненою економікою.

Україна як країна з перехідною економікою має недостатній адаптаційний потенціал та високу ступінь вразливості до зміни клімату. За оцінкою вразливості природних ресурсів та секторів економіки України найбільш помітний вплив зміна клімату справить на сільське та лісове господарство, водні та прибережні ресурси.

Розглядаючи ступінь уразливості до змін клімату сільського господарства України, можна зазначити, що на сьогодні ступінь готовності галузі до впровадження заходів по адаптації до очікуваних змін достатньо низька. Оскільки адаптаційний потенціал визначається насамперед економічними показниками галузі, викликає неабияку тривогу поточний стан сільського господарства. Так, у порівнянні з 1990 роком, валова продукція сільського господарства зменшилася у 2 рази, а рентабельність основних видів сільськогосподарської продукції зменшилась майже у 3 рази. За статистичними даними поголів'я великої рогатої худоби м'ясних порід зменшилося у 2004 р. порівняно з 1990 р. у 4,86 рази; молочних порід – у 2 рази; свиней – у 2,7 рази; птиці – у 1,8 рази; виробництво цукрових буряків – у 2,7 рази. Всі ці факти вказують на значне збільшення вразливості аграрного комплексу України до зміни клімату. Це знижує у значній мірі адаптаційний потенціал української економіки в цілому.

За існуючими сценаріями наслідків зміни клімату на території України будуть створені сприятливі умови для розвитку сільського господарства, але за умови достатніх адаптаційних можливостей.

Суттєвим фактором, який впливає на сільське господарство, є процес перетворення власності в аграрній сфері. Зважаючи на це пріоритетним завданням політики уряду України є інвестування та державна підтримка розвитку аграрного сектору.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Рамочна конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату. – 1992.
2. Кіотський протокол до Рамочної конвенції ООН про зміну клімату. – 1997.
3. Перше національне повідомлення щодо питань зміну клімату. – Україна: Київ, 1998. – 62 с.
4. Изменение климата, 2001 г.: Последствия, адаптация и уязвимость. – Техническое резюме доклада рабочей группы II. МГЭИК. – 2001 г. – 102 с.